

PLA DOCENT

Curs : Primer
Especialitat: Interpretació, direcció i dramaturgia i Escenografia
Codi de l'assignatura: 510006
Assignatura (nom): Introducció a les Teories de l'Espectacle
Tipus d'assignatura (Bàsica, Obligatòria, Optativa): Bàsica
Crèdits ECTS de l'assignatura (p.ex. 6 ECTS): 5 ECTS
Hores totals de l'assignatura: 125 hores (75 lectives; 50 treball autònom) en dos blocs: I (30 hores lectives; 20 treball autònom), II (45 hores lectives; 30 treball autònom)
Impartició (1r. sem; 2n. sem; anual) anual
Professors/es:
Descriptors: Bloc I: Introducció al pensament teatral del segle XX, valorant els seus aspectes estètics, antropològics i sociològics, així com les seves conseqüències per a la comunicació teatral. Bloc II: Contextualitzar, definir i aplicar els principals marcs teòrics per l'anàlisi de l'espectacle teatral que han sorgit i s'han desenvolupat des de la segona meitat del segle XX fins a l'actualitat. Es tracta de veure com els Estudis Teatral han articulat marcs teòrics específics que analitzen l'espectacle a partir del desenvolupament de branques de coneixement que originalment pertanyien a la lingüística, la sociologia, l'antropologia, la psicologia, la filosofia, les ciències polítiques o l'hermenèutica.
Requisits: cap
Observacions:

COMPETÈNCIES QUE ES TREBALLARAN A L' ASSIGNATURA:

Competències generals (transversals):

1. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
2. Desenvolupar idees i arguments d'una manera crítica i raonada.
3. Dominar la metodologia d'investigació a l'hora de generar projectes, idees i solucions viables.
4. Potenciar una consciència crítica, aplicant una visió constructiva al propi treball i al dels altres, desenvolupant una ètica professional que estableixi una relació adequada entre els mitjans que utilitza i el fi que persegueix.
5. Fomentar l'expressió i la creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs i valorant de manera equilibrada l'èxit social.
6. Contribuir amb la seva activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seva incidència en els diferents àmbits i la seva capacitat de generar valors significatius

Competències específiques:

1. Investigar per concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant pel que fa a la metodologia de treball com a la renovació estètica.
2. Comprendre el pensament teatral del segle XX i ser capaç relacionar-lo amb les grans innovacions que determinen noves formes de comunicació escèniques
3. Ser capaç de visualitzar el mapa del pensament teatral del segle XX.
4. Identificar la idea de teatralitat que hi ha implícita en cada marc conceptual.
5. Entendre i dominar el punt de vista de cada marc conceptual i els elements que hi van associats.
6. Ser capaç d'aplicar a l'anàlisi de l'espectacle els marcs conceptuals treballats a l'assignatura.
7. Discernir el marc conceptual adequat en funció dels objectius d'anàlisi.
8. Estudiar per concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant pel que fa a la metodologia de treball com a la renovació estètica.

RESULTATS DE L'APRENTATGE:

Coneixements:

Bloc I:

1. Conèixer el pensament teatral del segle XX.
2. Conèixer la figura dels principals creadors escènics del segle XX.
3. Dominar les formulacions i el llenguatge que utilitzen els grans creadors escènics del segle XX per exposar el seu pensament teatral.

Bloc II

1. Entendre la importància del punt de vista a l'hora d'analitzar l'espectacle.
2. Conèixer diversos punts de vista per analitzar l'espectacle.
3. Conèixer la terminologia pròpia de cada punt de vista.
4. Identificar els elements propis de cada punt de vista.
5. Valorar les conseqüències que es deriven de l'aplicació de cada mar conceptual per l'anàlisi de l'espectacle.

Habilitats, procediments o destreses:

Bloc I:

1. Saber determinar els valors i les possibilitats que renoven el concepte de teatre en el segle XX.
2. Saber situar la figura dels principals creadors escènics en el mapa del pensament teatral del segle XX.
3. Saber llegir els textos dels grans creadors escènics que renoven el pensament teatral del segle XX.

Bloc II

1. Saber triar el punt de vista adequat en funció dels objectius d'anàlisi.
2. Saber aplicar diversos punts de vista a l'hora d'analitzar un espectacle.
3. Interpretar correctament i reconèixer la terminologia pròpia de cada punt de vista.
4. Utilitzar correctament els elements propis de cada punt de vista.
5. Aplicar correctament els diversos marcs conceptuals.

Actituds:

1. Tenir autonomia a l'hora de buscar informació, sintetitzar-la i utilitzar-la en els seu procés d'estudi i de creació.
2. Tenir una mirada oberta i crítica vers altres èpoques i contextos socials, econòmics i culturals.
3. Ser capaç de desenvolupar uns criteris estètics i ideològics sent crític amb les pròpies idees i flexible amb les idees dels altres.
4. Ser capaç d'aprendre dels errors.

CONTINGUTS FORMATIUS (TEMARI):

Bloc I

1. Introducció: La cultura teatral del segle XX. Els pioners d'un nou pensament escènic: Stanislavski, Appia, Craig, Antoine. El concepte de teatre d'art.
2. La figura i el pensament teatral de Meierhold. El teatre teatral o teatre de la convenció. El Balagan. L'Octubre Teatral.
3. La figura i el pensament teatral de Copeau. El teatre possible. La tradició del naixement. El pensament humanista de Copeau: el valor de la companyia.

4. La figura i el pensament teatral d'Artaud. El teatre de la Crueltat.
5. La figura i el pensament teatral de Brecht. Efecte d'estranyament.
6. El Living Theatre de Julian Beck i Judith Malina. Teatre i revolució.
7. La figura i el pensament teatral de Grotowski. El Teatre Pobre. El Parateatre. El Teatre de les Fonts. Drama Objectiu. L'Art com a vehicle.
8. La figura i el pensament teatral d'Eugenio Barba. Tercer Teatre. Ritual buit. Teatre Eurasià.
9. Altres formulacions: El Teatre de la Mort de Kantor. El Teatre de l'Oprimit de Boal. L'Espai buit de Brook.

Bloc II

1. Introducció: anàlisi de l'espectacle i marcs conceptuals.
2. Teories relacionades amb la comunicació i la percepció.
3. Teories relacionades amb el jo i la identitat.
4. Teories de caire sociològic, antropològic o polític.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA:

Metodologia *(Cal indicar el nº d'hores de lectivitat presencial així com les hores de treball autònom de l'alumne. Per exemple: 6 crèdits ECTS = 90 hores lectivitat presencial (60%) i 60 hores de treball autònom de l'alumne (40%) = 150 hores totals):*

5 ECTS: 50 H. DE TREBALL DE L'ALUMNE

PROPORCIÓ: 60% TREBALL PRESENCIAL (75H.)

TREBALL AUTÒNOM (50 H)

1. Treball presencial (60% del treball total de l'alumne: 45 h.)

El treball presencial podrà incloure:

- exposicions a càrrec del professor
- comentaris de textos.
- debats entre els alumnes sobre qüestions i problemàtiques proposades pel professor.
- visionat de documents audiovisuals.
- El treball presencial pot incloure altres activitats que el professor/a cregui convenientes.

2. Treball autònom (40% del treball total de l'alumne: 30 h.)

En el treball autònom l'alumne/a:

- llegirà la bibliografia obligatòria
- llegirà la bibliografia optativa que proposi el professor/a o altres fonts bibliogràfiques que ell/ella mateix/a cregui oportú per complementar el treball de l'assignatura
- farà els treballs que encarregui el professor/a
- estudiarà els apunts presos durant les classes

Avaluació (Criteris, estratègies o activitats i ponderació):

Per tal d'avaluar l'assignatura el professor/a podrà tenir en compte una combinació dels següents ítems:

- Assistència a classe. L'alumne/a haurà de complir com a mínim el 75% de presencialitat a les classes.
- Actitud. El professor/a avaluarà la qualitat de la presencialitat de l'alumne/a i molt especialment la seva participació en la dinàmica de les classes.
- Exercicis fets fora de classe. Es tindrà en compte el lliurament dins del termini proposat pel professor, la qualitat de l'expressió i l'assoliment dels objectius marcats per cada treball.

El professor/a també estarà a disposició dels alumnes per tal d'efectuar una tutoria personalitzada d'avaluació sempre que alumne/a ho cregui convenient.

Ponderació:

Assistència a classe: L'alumne/a haurà de complir com a mínim el 75% de presencialitat a les classes.

1. TREBALL PRESENCIAL 40%

- Exercicis fets a classe.
- Actitud. El professor/a avaluarà la qualitat de la presencialitat de l'alumne/a i molt especialment la seva participació en la dinàmica de les classes i els debats.

2. TREBALL AUTÒNOM. 60 %

El treball autònom pot incloure:

- Exercicis fets fora de classe. Treballs parcials i/o finals.
- Lectures (bibliografia obligatoria o optativa que proposi el professor, així com les fonts que cregui oportunes), Estudi dels apunts presos durant les classes; els quals s'avaluen per mitja d'un examen o exposició oral.

BIBLIOGRAFIA, FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ:

BÀSICS BLOC I:

- ARTAUD, Antonin: *El teatre i el seu doble*. Barcelona: Anagrama, 1970.
- BARBA, Eugenio: *La conquista de la diferencia*. Lima: San Marcos, 2008.
- BARBA, Eugenio: *Teatro. Soledad, oficio, revuelta*. Buenos Aires: Catálogos, 1997.
- BOAL, Augusto: *El teatro del oprimido*. Barcelona: Alba, 2009.
- BRECHT, Bertold: *La compra del llautó*. Barcelona: Robrenyo, 1980.
- BRECHT, Bertold: *Petit organon per al teatre*. Barcelona: Edicions 62, 1888.
- BROOK, Peter: *El espacio vacío*. Barcelona: Península, 1986.
- BROOK, Peter: *Más allá del espacio vacío*. Barcelona: Alba, 2001.
- COPEAU, Jacques: *Hay que rehacerlo todo. Escritos sobre teatro*. (Edició de Blanca Baltés). (Sèrie "Teoría y práctica del teatro", 19). Madrid: Publicaciones Asociación de Directores de Escena de España, 2002.
- CRAIG, Edward Gordon: *L'art del teatre*. Barcelona: Institut del Teatre, 1990.
- DE MARINIS, Marco: *Entendre el teatre. Perfiles d'una nova teatralogia*. Barcelona: Institut del Teatre, 1997.
- GROTOWSKI, Jerzy: *Hacia un teatro pobre*. Mèxic: Siglo XXI, 1970.
- GROTOWSKI, Jerzy: *Máscara* n. 11-12 (recopilació de textos de Grotowski posteriors a *Hacia un teatro pobre*). Mèxic: DF, 1993.
- GROTOWSKI, Jerzy: *Teatre i més enllà (textos selectes 1969-1995)*. Barcelona: Fragmenta Editorial, 2009.
- KANTOR, Tadeusz: *El teatro de la muerte*. Buenos Aires: Ediciones de la Flor, 1984.
- MELENDRES, Jaume: *La teoria dramàtica. Un viatge a través del pensament teatral*. Barcelona: Institut del Teatre, 2006.
- MEYERHOLD, Vsevolod: *Textos teóricos*. Madrid: ADE, 1992.
- PAVIS, Patrice: *Diccionario de teatro*. Barcelona: Paidós, 1986.
- TYTELL, John: *The Living Theatre: arte, exilio i escàndalo*. Barcelona: Los libros de la Liebre, 1999.
- VALENTINI, Valentina: *Después del teatro modern*. Barcelona: Institut del Teatre, 1991.

COMPLEMENTARIS BLOC I (la donarà el professor que imparteixi l'assignatura)**Bàsics Bloc II:**

- ABELLAN, Joan: *La representació teatral. Introducció als llenguatges del teatre actual*. Barcelona: Institut del Teatre, 1983.
- BROOK, Peter: *The Empty Space* (El espacio vacío). *A Book About the Theatre: Deadly, Holy, Rough, Immediate*. Ed. Touchstone, 1995.
- CORNAGO, Óscar: *Pensar la teatralidad*. Ed. Fundamentos, 2003.
- DONDIS, Donis A.: *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1973.
- ECO, UMBERTO [et al.]: *Semilogía del Teatro*. Ed. Planeta, 2004.
- EGIL TÖRNQVIST, EGIL: *El teatro en otra lengua y otro medio. Estudios sobre la representación*. Ed. Arco Libros, 2002.
- ENGEL, JOHANN JACOB: *Ideas sobre el gest i l'acció teatral*. Barcelona: Institut del Teatre, 1998.

- FÉRAL, Jossette: *Acerca de la teatralidad*. Ed. Galerna, 2001.
- FÉRAL, Jossette: *Teatro, teoría y práctica: más allá de las fronteras*. Ed. Galerna, 2004.
- JAVIER, Francisco: *El espacio escénico como sistema signifiante*. Buenos Aires: Leviatán, 1998.
- KOWZAN, Tadeusz: *El signo y el teatro. Introducción a la semiótica del arte del espectáculo*. Arco/Libros cop., 1997.
- MARINIS, Marco: *Entendre el teatre. Perfils d'una nova teatrològia*. Barcelona: Institut del Teatre de Barcelona, 1998.
- PAVIS, Patrice: *El análisis de los espectáculos. Teatro, mimo, danza, cine*. Ed. Paidós, 2000.
- UBERSFELS, Anne: *Semiótica Teatral*. Madrid: Cátedra, 1989.
- VILLEGAS, Juan: *Para la interpretación del teatro como construcción visual*. Ed. Gestos, 2000.

Complementaris Bloc II:

- ALTER, Jean: *A Sociosemiotic Theory of Theatre*. University of Pennsylvania Press, 1990.
- ARNHEIM, Rudolf: *Hacia una psicología del arte: arte y entropía*. Madrid: Alianza, 1995.
- BALME, Christopher B.: *The Cambridge Introduction to Theatre Studies*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- BENNET, Susan: *Theatre Audiences*. Routledge, 1990.
- BIAL, Henry: *The Performance Studies Reader*. Routledge, 2003.
- CALMET, Héctor: *Escenografía. Escenotecnica. Iluminación*. Ed. de la Flor, 2003.
- CAMBELL, Patrick; KEAR, Adrian: *Psychoanalysis and Performance*, Ed. Routledge, 2001.
- CORVIN, Michel: *Dictionnaire encyclopédique du théâtre à travers le monde*. Ed. Bordas, 2008.
- COUNSEL, Collin: *Performance Analysis. An Introduction Coursebook*. Ed. Routledge, 2001.
- COUTY, Daniel; REY, Alain: *Le théâtre*. Ed. Larousse, 2001.
- ERENSTEIN, Robert L.: *Theatre and Television*. Amsterdam: International Theatre Bookshop, 1998.
- FORTIER, Mark.: *Theory / Theatre. An Introduction*. Ed. Routledge, 2002.
- GIANNACHI, Gabriella: *Virtual Theatres. An Introduction*. Ed. Routledge, 2004.
- GOLDSTEIN, E.B.: *Sensación y percepción*. Madrid: Debate, 1992.
- GOMBRICH, E. H.: *Arte e ilusión*. Madrid: Debate, 1959.
- HOTIER, HUGUES.: *Signes du cirque*. Bruxelles: Ed. AISS-IASPA, 1980.
- KAYE, Dena; LEBRECHT, James: *Sound and Music for the Theatre*. Backstage Books, 1992.
- LYNE Hanna, Judyth: *The Performer-Audience Connection*. Texas: Austin University of Texas, 1983.
- MARINIS, Marco de: *En busca del actor y del espectador. Comprender el teatro II*. Ed. Galerna, 2005.
- MAUDE, Ulrika: *Beckett, Technology, and the Body*. Cambridge University Press, 2009.
- PAVIS, Patrice: *Diccionario del teatro. Dramaturgia, Estética, Semiología*. Ed. Paidós, 1998.
- PIERRON, A.: *Le Théâtre, ses métiers, son langage. Lexique Théâtral*, Ed. Hachette, 1994.
- SAVONA, Jeannette Laillou: "Narration et actes de paroles dans le texte dramatique", A: *Études littéraires*, vol. 13, nº 3, 1980, pp. 417-493. (en xarxa).
- TRASTOY, Beatriz: *La emoción, el espectador y el crítico teatral: un conflicto ménage à trois*, A: *Escena y realidad*. Oswaldo Pelletiere (ed.) pp. 59-65. Ed. Galerna / Universidad de Buenos Aires, 2003.

ZUNZUNEGUI, Santos: *Pensar la imagen*. Madrid: Cátedra, 1989.